

Suleqataavunga

Inunnik innarluutilinnik ilaatitsiniarpugut, imatut iliuuseqarluta:

- Sulisussarsiornermi inuit innarluutilit ilanngunneqartassasut sulilersinneqarsinnaasassasullu.
- Inuit innarluutilit suliffeqarfimmi immikkoortinneqarsinnaanerannut illersuisumik, suliffeqarfimmi politikkimik periutsimillu ineriartortitsinissamut suliagarniartugut.
- Assigiimmik pinninnermik nittarsaassiniartugut aamma inuit innarluutilit suliffeqarfimmi sulilersinnaanerannut naligiimmillu periarfissat.
- Suliffeqarfimmik tikikkuminartumik aamma sulinermik avatangiiseqartoq akuutitsinermik siuarsaasumik, kiisalu inuit piginnaasaannik aallaqqaammut ukkataqarfiusumik pilersitsinissamik suliagarnissaq.
- Sulisut innarluuteqalersimasut suliffimminnut utersinnaanissaannut tigummiinarnissaannullu suliagarnissaq.
- Inuit innarluutit assigiinngitsuunerannik inuiaqatigiinnilu inunnut innarluutilinnut aporfinnik assigiinngitsunik misigisaqartarnerannik maluginninniartoq.
- Inunnut innarluutilinnut pisinnaataaffinnik ataqqinnittoq nittarsaassisorlu.

Vi vil inkludere personer med handicap. Det betyder, at vi vil:

- Rekruttere og ansætte personer med handicap.
- Arbejde for at udvikle virksomhedspolitik og praksis, som beskytter personer med handicap fra at blive diskrimineret i virksomheden.
- Promovere ligebehandling og lige muligheder for personer med handicap som er ansat i virksomheden.
- Arbejde for at skabe en arbejdsplads, der er rimelig tilgængelig fysisk og har et arbejdsmiljø, som fremmer inklusion, og hvor man først og fremmest fokuserer på, hvad folk kan.
- Arbejde for, at medarbejdere, som får et handicap, kan vende tilbage til og bibeholde deres arbejde.
- Være opmærksomme på, at der er forskellige typer af handicap, og at personer med handicap oplever forskellige barrierer i samfundet.
- Respektere og promovere rettigheder for personer med handicap.

Misissuinerit takutippaat, assigiinngissuseq assigiinngissitaartumillu pissuseq suliffeqarfimmut ineriartortitsisinnaasoq annertusiartortitsisinnaasorlu. Inummik innarluutilimmik sulilersitsinermi suliffeqarfiup suleriaasiini nutaamik isiginnittoqalartarpoq. Assigiinngiaassuseq assigiinngissuserlu nutaanik isumassarsititsisarpoq, taamaaliornikkullu suliffeqarfiup unammillersinnaassusaa siuarsartarlugu.

Suleqataavunga pillugu suliffik atsioqataanermigut nunarsuarmi piujuartitsilluni ineriartortitsinissamut anguniagaqarpoq:

SULIFFIMMIK ILEQQORISSUMILLU ASSIGIIMMIK AKISSARSIAQARFIUSUMIK PILLERSITSINEQ

2030 nallertinnagu angutit arnallu tamarmik suliffimmik tunniussaqaqluarsinnaasumik ileqqorissumillu suliffeqalersimanissaat angussavarput, tassani suliamut assigiimmut assigiimmik akissarsiaqartinneqarlutik. Tamanna inuusuttunut inunnullu innarluutilinnut atuuppoq.

INOOQATAANIKKUT, ANINGAASAQARNIKKUT POLITIKKIKKULLU AKUUNEQ NUKITTORSARUK

2030 nallertinnagu kikkunnik tamanik, ukiui, suaassusaa, innarluutaat, ammip qalipaataa, sumiuussuseq, kingoqqiviit, upperisaq, aningaasaqarnikkut inissisimaneq allatulluunniit inissisimaneq apeqquataatinnagu inooqataanikkut, aningaasaqarnikkut politikikkullu akuutitsinissaq nukittorsarlugulu siuarsassavarput.

Undersøgelser har vist, at diversitet og mangfoldighed er ressourcer for en arbejdsplads, der kan bidrage til virksomhedens udvikling og vækst. Når man ansætter personer med handicap, får man altså et nyt perspektiv på virksomhedens arbejdsgange. Mangfoldighed og diversitet leder til nye ideer og fremmer derved virksomhedens konkurrenceevne.

Virksomheden er gennem Suleqataavunga-netværket med til at arbejde for opfyldelsen af følgende verdensmål:

SKAB FULD BESKÆFTIGELSE OG ANSTÆNDIGT ARBEJDE MED LIGE LØN

Inden 2030 skal vi opnå, at alle mænd og kvinder har et produktivt og anstændigt job, hvor de får lige løn for lige arbejde. Dette gælder også for unge og for personer med handicap.

STYRK SOCIAL, ØKONOMISK OG POLITISK INKLUSION

Inden 2030 skal vi styrke og fremme den sociale, økonomiske og politiske inklusion af alle, uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion, økonomisk status eller anden form for status.

Inuit innarluutillit nammineq suliffeqarfigisamik akuutinneqarnissaanut ilitsersuutit

Nunarsuarmi innuttaasut arfineq-marluugaangata ataaseq innarluuteqartarpoq. Taakkunanga amerlasuut ersinngitsumik innarluuteqarput. Inunnik innarluutilinnik sulilersitsinissap ukkatarineratigut, suliffeqarfik inooqataanikkut akisusaaffimmik tigusissaaq aammalu taassuma iluani siuttuussalluni. Inunnik innarluutilinnik sulilersitsinissaaq ukkatarineratigut, suliffeqarfik sulisussanut atorneqanngitsunut atuisinnaalissaaq taamaalillunilu suliffeqarfik sulisunik piukkunnaatilinnik amerlanerusunik sulilersitsinissamut periarfissaqasaaq.

Suliffeqarfissinni inuit innarluutillit akuutinneqarnissaanut suliffeqarfissi qanoq sulisinnaaneranut isumasarsiasat uani nassaarisinnaavasi. Una suliniutinut sammisanullu siunnersuutunik pingaarnernik arlalinnik allattorsimaffiuvoq. Siunnersuutit taakku soorunami suliffeqarfissinnut suleriaasissinnullu tulluarsarneqassaput.

Suliffeqarfimmu politikki

Suliffeqarfimmu politikksinni inuit innarluutillit immikkut sammineqarnissaat isumagisiuk. Tamanna akuutitsineq siuarsarniarlugu annertusarniarlugulu suliffeqarfiup politikkiini tamani inuit innarluutillit ilanngutsinneqarnerisigut pisinnaavoq. Tamanna assersuutigalugu suliffeqarfiup sulisoqarnermut politikkiiani, sulisussarsiornermut periusissiami, Sulisoqarnermut allaffeqarfimmu politikkiimi imaluunniit suliffeqarfimmi assigiinngissusermut politikkkikut pisinnaavoq. Politikkiisi nutarterussigut/ssagussigut anguniagassanik ersarisunik aammalu suliniutinik siumut sammisunik ilanngussinissaaq isumagissavarsi.

Siunnersuutit tigussaasut:

- 1) Assigiinngissuseq aamma naligiinneq pillugu periuseqarneri, sulisoqarnermut politikksinni ilanngullugu allassavarsi.

Tamanna tullinnguuttutigut ima oqaasertaqarsinnaavoq: *Sulisut katitigaanerisa inuiaqatigiit avatangiiserisanut tarrarsortuunissaat aammalu suaassuseq, ukiut, innarluut, ilaqutariittut inissisimaneq, upperisaq, sumiuussuseq, sulisinnaassuseq assigiinngissutsilluunniit allat apeqqutaatinnagit [suliffeqarfik] inissaqartitsisutut eqaatsutullu tamanit misigineqarnissaa tamaviaarutigaarput.*

Imaluunniit: *Suaassuseq, sumiuussuseq, innarluuteqarneq, ilinniagaqarneq atorfeqarnerluunniit apeqqutaatinnagu [SULIFFEQARFIUP ATIA] sulinut sulinissamut periarfissaqasaaq.*

- 2) Atorfinititsinissami periusissinni, innarluuteqarneq, suaassuseq, ammip qalipaataa, ukiut, upperisaq il.il. apeqqutaatinnagu piukkuttut tamarmik suliffimik qinnuteqarsinnaanerannik kaammattuuteqarneri ilanngussiuk.

Tamanna tullinnguuttutigut oqaasertaqarsinnaavoq: *Inuiaqatigiit avatangiiserisagut tarrarsorfigerusuppagut, taamaattumillu kikkulluunniit piukkunnaatillit tamarmik innarluuteqarneq, suaassuseq, ammip qalipaataa, upperisaq sumiuussuserluunniit apeqqutaatinnagu qinnuteqarnissaannik kajumissaarpagut.*

- 3) Inunnik innarluutilinnik sulileriaannaasunik sulilersitsinissarsi kissaatigalugu Corporate Social Responsibility Politikksinni ilanngussiuk. Suliffeqarfissinni taakkunanga ilanngussinissamut assersuutigalunikerartumik sulinissamut suliffimmilu piginnaangorsarnermut periarfissat atorsigut.

Suleriaatsit

Suleriaatsimi innarluutilinnik sulisunut periarfissaqarnissaa isumagisiuk. Periarfissat assigiit tassaannaangilat periarfissat taakkoqqissaat. Inuk kaassuartakkamiittoq majuartarfikkut majuarsinnaangilaq, aamma inuk naqinnernik ilisarinnissinnaangitsoq allatuulli sukkatigisumik atuarsinnaangilaq. Periarfissat assigiit tassaapput, suliffeqarfik aammalu suliassat inummut tassungaqqissaqq tulluarsarneqaraangata soorlu assersuutigalugu majuariaqartitsinikkut, imaluunniit allat assigalugit suliassamik suliarinnissamut ikiuutit pisariaqartineqartut pissarsiarineqaraangata.

Ikiorneqarnissamik ujartuinermi siunnersuutit sumiiffiillu tigussaasut:

- 1) **Suliffeqarfimmik naammaginartumik tulluarsaanissap qulakkeerneqarnissaa** pingaaruteqarpoq. Tassa assersuutigalugu imaappoq, sulisuusoq eqqortunik ikiuteqarnissaa, aammalu suliffeqarfik tikikkuminartuunissaa. Inuup suliassaminik suliaqarsinnaaqullugu suut malittarisassaanersut pillugit sulisorisarsi (sulissarsari) ammasumik pitsaasumillu oqaloqatigisiuk. Inuk innarluutilik sulinerminut atavillugu atorfissaqartitaminik ikiuutit pillugit kommunimut qinnuteqarsinnaavoq. Tilioq.gl-imi `Suliffiit suussusaat pillugit`qoppersagaq annertunerusumik atuagaqarfigiuk.
- 2) **Sulisorisarsi arlaat inuussutissarsiorinikkut innarluutiegalerpat** assersuutigalugu qaratsakkut aanaartoornikkut aamilluunniit milikartoornikkut, suliffeqarfimmik, suliassamik akunnerinniluunniit suliffigisassamik tulluarsaanissamut pisariaqartitsinersoq maluginiaruk.
- 3) **Suliffeqarfik suliassalluunniit qanoq pitsaanerpaamik tulluarsarneqarnissaat** pillugu nalornissuteqarussi, nuna tamakkerlugu innarluutilinnut centeri Pissassarfik attaveqarfigineqarsinnaavoq. Tamanna pillugu siunnersuullutillu ilitsersuisinnaapput. Pissassarfik attaveqarfigineqarsinnaavoq oqarasuaat: 34 50 70 imaluunniit e-mail: pissassarfik@nаноq.gl aqutigalugit.
- 4) Inuk innarluutilik suliffeqarnermi nutaajuppat, suliffeqarfimmi aallartisarnep pitsaasuunissa immikkut ukkatarinissaat, aammalu sulisorilikkap nutaap akuutinneqarnissaa pitsaasuusaaq. Tamanna assersuutigalugu **sungiusaasumik/inuttut attaveqaataasumik aaqqiinikkut** pisinnaavoq. Sungiusaasup/inuk attaveqaataasup qanoq ingerlanerani aammalu sulisorisamut innarluutilimmut pisariaqartitanik suliffeqarfik naammattuuisarnera pillugu sulilersumik nutaamik akulikitsumik ataatsimeeqateqartassaaq.
- 5) Inummut innarluutilimmut suliffeqarfik tikikkuminarnersoq misissoruk. Innarluutilinnut peruserisartarfeqarpa? Allaffimmut, nerisarfimmut appakaannissamut pissutsit qanoq ippat? Inuk tappiitsoq isigiarsulersimasorluunniit suliffeqarfiup iluani angalasinnaavaa? Suliffeqarfimmi ataatsimoorussat taamatut aqqissuussinnaavisigiit, taamaalilluni kikkut tamarmik peqataasinnaaniassammata?
- 6) **Sulinermi misilittakkassinnik suliffeqarfinnik allanik avitseqatigigitsi.** Ataatsimoorluta sunnuteqaqataasinnaaneruvugut.

Suliffeqarfimmi pingaartitat

Suliffeqarfimmut sulisumullu inunnik innarluutilinnik akuutitsineq iluatsilluassappat, suliffeqarfiit pingaartitaat naligeeqatigiinneq aamma akuutitsineq pillugu periutsinut assingussapput - atorfinitsitsinermut politikiniit aqutseriaatsinut aammalu sulisut imminnut qanoq oqaloqatigiittarnersut.

Siunnersuutit tigussaasut:

- 1) Inunnut innarluutilinnut atuuttussanik pissutsinik immikkut ittoqarnersoq takuneqarsinnaasuusaaq. Suleqatigisani paasinninnissarlu qulakkeerniarlugit, sinngasinnaanerit paatsooqatigiinnerillu pinngitsoorniarlugit, assersuutigalugu sivikinnerusumik sulisarnissanut, unillatsiarnissat ilannguteriikkat il.il. ersaritsinneqassapput. Ersaritsitsinissap taassuma qulakkeernissaa aqutsisup suliassarivaa.
- 2) Inunnut innarluutilinnut pisinnaatitaaffiit nittarsaatikkit aammalu paasititsiniaalluni suliniutit atorlugit suliffeqarfimmi inuiaqatigiinnilu inunnut innarluutilinnut paasinninnerunermik pilersitsigit. Assersuutigalugu innarluutilinnik sulisunik nutaanik pitsaasumik tiguisussanik sulisunik ilinniartitsigit aammalu akuutitsinissamut sinaakkutinik pitsaasunik pilersitsigit.

Taamaaliorinnaavutit innarluutilinnut peqatigiiffik, Pissassarfik, Tilioq imaluunniit innarluutilimmik suliaqartoq aggersarneratigut aammalu soraalernermi ataatsimeeqatigineratigut imaluunniit ilinniaqarfissanut ulloqartitsinermi.

- 3) Innarluutilimmik sulisumik sulisussamilluunniit ataatsimeeqateqarnissami **siunnersuutisialaat** aajuku:
  - Inuup innarluutillip pisinaasai, inuk qanoq iliorneraanngitsaq ukkataralugu.
  - Inuup innarluutaa inuttaanoortorujussuusinnaanera aammalu suna tamarmi avitseqatigiisutaasussaanginnera pillugu paasissutissanik ataqqinnineq. Suliffeqarfiup sinneranut qanoq attaveqatigiittoqassanersoq pillugu innarluutilimmik sulisumik oqaloqatiginnineq.

Suliniutip sunniutissaanik uuttortaanissamut piffissaq naleqquttup qaangiunnerani suliffeqarfiup suliniutaata nalilersornissaa iluaqutaasinnaavoq aammalu iluatsiissutaasinnaasunik suliaqarluni kiisalu suliniutit ingerlanneqarnissanut nalilersorneqartarnissanullu akisussaasumik toqqaalluni.

Guidelines til at inkludere personer med handicap i sin virksomhed

1 ud af 7 af verdens borgere har et handicap. Mange af disse har et usynligt handicap. Ved at fokusere på at ansætte personer med handicap tager virksomheden et socialt ansvar og er førende inden for dette felt. Ved at fokusere på at ansætte personer med handicap får virksomheden adgang til uudnyttede ressourcer og virksomheden har derfor mulighed for at ansætte endnu flere kvalificerede medarbejdere.

Her kan du finde inspiration til, hvordan jeres virksomhed kan arbejde for aktivt at inkludere personer med handicap i jeres virksomhed. Denne liste er en række overordnede forslag til initiativer og aktiviteter. Disse forslag skal selvfølgelig tilpasses jeres virksomhed og arbejdsgang.

Virksomhedspolitik

Sørg for at have et særligt fokus på personer med handicap i jeres virksomhedspolitik. Det kan gøres ved at inkludere personer med handicap i alle virksomhedens politikker for at fremme og øge inklusion. Det kan for eksempel være i virksomhedens personalepolitik, rekrutteringsstrategi, HR-politik eller at der udarbejdes en særskilt mangfoldighedspolitik i virksomheden. Sørg for at få indarbejdet eksplicitte målsætning og målrettede indsatser, når/hvis I reviderer jeres politikker.

Konkrete forslag:

- 1) Indskriv i jeres personalepolitik, at I har et princip om mangfoldighed og ligestilling.

Det kunne lyde således: *Vi tilstræber, at medarbejdersammensætningen afspejler det omgivende samfund, og at [virksomhedsnavn] som arbejdsplads opleves som rummelig og fleksibel af alle – uanset køn, alder, handicap, familiemæssig status, religion, etnisk oprindelse, arbejdsevne eller andre forskelle.*

Eller: *Der skal være lige arbejdsmuligheder for medarbejdere ved [VIRKSOMHEDSNAVN] uanset køn, etnisk baggrund, handicap, uddannelse eller stilling.*

- 2) Inkluder i jeres ansættelsesprocedure, at I opfordrer til, at alle kvalificerede søger jobbet uanset handicap, køn, race, alder religion etc.

Det kunne lyde således: *Vi vil gerne afspejle samfundet omkring os, derfor opfordrer vi alle kvalificerede til at søge uanset handicap, køn, alder, race, religion eller etnisk baggrund.*

- 3) Inkluder i jeres Corporate Social Responsibility Politik, at I ønsker at ansætte personer med handicap, som er på kanten af arbejdsmarkedet. Brug fx muligheder som fleksjob og virksomhedsrevalidering for at inkludere denne gruppe i jeres virksomhed.

Praksis

Sørg for, at der i praksis også er lige muligheder for ansatte med handicap. Lige muligheder betyder ikke nødvendigvis de samme muligheder. En person i en kørestol kan ikke gå op ad en trappe, og en person, der er ordblind, kan ikke læse ligeså hurtigt som alle andre. Lige muligheder er, når arbejdspladsen og arbejdsopgaverne bliver tilpasset den enkelte person fx ved at der er en rampe, eller ved at man får de hjælpemidler, man har brug for, for at kunne udføre sit arbejde på lige fod med alle andre.

Konkrete forslag og steder at søge hjælp:

- 1) Det er vigtigt at **sikre en rimelig tilpasning af arbejdspladsen**. Det vil fx sige, at den ansatte har de rigtige hjælpemidler, og at arbejdspladsen er tilgængelig. Hav en åben og positiv snak med jeres (komme) medarbejder om hvilke forholdsregler, der skal tages, så personen kan udføre sit arbejde. En person med handicap kan søge kommunen om de hjælpemidler, personen har brug for i forbindelse med arbejdet. Læs mere i pjecen 'Om typer af beskæftigelse' på tilioq.gl.
- 2) Vær opmærksom på, om der er behov for tilpasning af arbejdsplads, arbejdsopgaver eller timetal, hvis en af **deres ansatte får et erhvervet handicap** fx i forbindelse med en hjerneblødning eller blodprop.
- 3) Hvis I er i tvivl om **hvordan arbejdspladsen og arbejdsopgaverne kan tilpasses** bedst muligt, kan man kontakte Pissassarfik – det landsdækkende handicapcenter. De kan rådgive og vejlede om dette. Pissassarfik kan kontaktes på telefon: 34 50 70 eller e-mail: pissassarfik@nanoq.gl.
- 4) Hvis en person med handicap er ny på arbejdsmarkedet, kan det være godt at have lidt ekstra fokus på, at opstarten i virksomheden går godt, og at den nye medarbejder bliver inkluderet. Det kan man for eksempel gøre gennem en **mentor/kontaktpersons-ordning**. Denne mentor/kontaktperson skal holde regelmæssige møder med den nyansatte om, hvordan det går, og om arbejdspladsen møder behovene for den ansatte med handicap.
- 5) Undersøg om virksomheden er tilgængelig for personer med handicap. Er der et handikaptoilet? Hvordan er adgangsforholdene til kontoret, til kantinen? Kan en person der er blind eller har nedsat syn bevæge sig rundt på arbejdspladsen? Kan jeres fællesaktiviteter blive organiseret på en måde, så alle kan være med?
- 6) **Del jeres praksiserfaringer med andre virksomheder**. Sammen kan I gøre en større forskel.

Virksomhedsværdier

Hvis inklusion af personer med handicap skal være en succes både for virksomheden og den ansatte, skal virksomhedens værdier afspejle princippet om ligestilling og inklusion – lige fra ansættelsespolitikker til ledelsesstil og hvordan de ansatte snakker med hinanden.

Konkrete forslag:

- 4) Der skal være transparens om, hvorvidt der er særlige forhold, som gør sig gældende for personer med handicap. Fx nedsat arbejdstid, indlagte pauser mm. for at undgå misundelse og misforståelser i kollegagruppen og sikre forståelse. Det er en leders opgave at sikre denne transparens.
- 5) Promover rettigheder for personer med handicap og skab en større forståelse for personer med handicap i virksomheden og i samfundet gennem oplysningsinitiativer. Uddan fx personale til at tage godt imod nye ansatte med handicap og skabe gode rammer for inklusion.

Det kan I gøre ved at invitere en handicapforening, Pissassarfik, Tilioq eller en ansat med handicap til at komme og snakke til et fyraftensmøde eller uddannelsesdag.

6) Her er et par **gode råd** i mødet med en ansat eller kommende ansat med handicap:

- Have fokus på, hvad en person med handicap kan, og ikke hvordan personen gør det.
- Respekter at oplysninger omkring en persons handicap kan være meget personlige, og at ikke alt skal deles. Snak med den ansatte med et handicap om, hvad der skal kommunikeres ud til resten af virksomheden.

Det kan være gavnligt at evaluere virksomhedens tiltag efter et passende stykke tid for at måle tiltagets effekt og lave eventuelle tilretninger samt at udpege en ansvarlig for, at tiltagene bliver gennemført og evalueret.

